

KARL MARX

Kirjoitettu Sakenille englanninkielisten lähteiden mukaan

IV.

Vallankumousoyritykset Ranskassa ja Saksassa vuotena 1849.

Kun Marx lokakuulla 1849 Saksasta karkoitettuna päätti lähteä uudelleen Pariisiin, sinne menon tarkoituksena oli avustaa jos mahdollista vallankumousta, jota nyt suunniteltiin yhtäaikaan Ranskassa sekä Saksassa. Tässä tarkoituksessa Reinin maakunnan porvarilliset demokraatit lähettivät Marxin mukana parisilaisille tärkeitä tietoja, joiden tarkoituksena oli saada yhtenäisyyttä ranskalaisien työläisten ja saksalaisten porvarillisradikaalien vallankumoushankkeille. Pidettiin luonnollisena että jos vallankumoustaistelu saadaan tapahtumaan samaan aikaan Ranskassa ja Saksassa niin menestys kummassakin maassa on taattu.

Engels sensijaan jäi Saksaan. Hän meni Palitineen Baijerin kuningaskunnassa käytännöllisesti ottaakseen osaa vallankumoustaisteluun.

Baijerin kuninkaan kieltäytyttyä hyväksymästä kansallista perustuslakia kapina puhkesikin ja vallankumoukselliset muodostivat uuden hallituksen. Engels värväytyi vapaaehtoisena vallankumousjoukkoihin ja hänestä tehtiin "adjutantti". Persoonallisesti hän otti osaa kolmeen eri taisteluun.

Mutta porvarisradikaalien voima on aina ollut liian pieni yksin suorittamaan vallankumoustaisteluita ja työväenluokka siihen aikaan Saksassa oli pieni ja voimaton. Muutamia päiviä kestäneiden taistelujen jälkeen vallankumoukselliset joukot olivat lyödyt, siinä huolimatta vaikka Baijerin naapuri, Baden oli myöskin liittynyt vallankumouksellisiin. Engels oli viimeisiä jotka jättivät taistelukentän. Vasta sitte kun kaikki oli menetetty hän pakeni Sveitsiin. Myöhemmin hän kertoikin olleensa jo ennen kapinan puhkeamista sitä mieltä että voitto Saksan vallankumouksellisille oli mahdollinen vain sen kautta, että Pariisiin tasavaltalaiset sa-

maan aikaan saivat ratkaisevan voiton. Mutta kun Pariisin kapinaannostattamisyrittys kesäkuun kolmantenatoista päivänä täydelleen epäonnistui sen jälkeen Palatinen taistelu oli vain "veren pilanäyteinä", kuten Engels myöhemmin sanoi.

Saavuttuaan Pariisiin Marx hyvin pian havaitsi että parisilaisien uusi vallankumousoyritys oli tuomittu epäonnistumaan, koska työläisten voima oli silloin Parisissa liiaksi pieni. — "Radikaalinen kesk luokka ei merkitse mitään ilman työ äisiä ja työläisten parhaat voimat (flowers) oli ammuttu kesäkuulla 1849 tai olivat joutuneet sotasaaaliiksi 'kuivalle giljotiinille*'. Kesäkuun 13 päivä 1849 ainoastaan paljasti radikaalisen keskiluokan voimattomuuden", sanoi Liebknecht myöhemmin ja samaa mieltä oli Marx.

Marx sai olla si minnäkijätodistajana tämän vallankumouksen alkuunsa tukehtumisessa. Louis Bonabarte pysyi vallassa ja vahvisti valtaansa kaikkia radikaalisia keskiluokkalaista vastaan liitoiltaan roomalaisen kirkon kanssa, jonka papit — kuten aina ja kaikkialla enemmistö papeista — palvelivat taantumusta. Parisilaisen kesäkuun liikkeen sankari Ledru-Rollin pääsi pakenemaan Lontooseen.

Pariisin kapinaannousun epäonnistuminen luonnollisesti teki Marxille Ranskan maaperän mahdottomaksi olennai-kaksi. Olihan Ranskan taantumukse-lisella hallituksella hyvinkin hyvin tiedossa että Marx ei ollut pekkä kunniavieras, vaikka häntä ei koskaan tavattukaan asekedessä. Niinpä sitte eräänä aamuna ilmestyik'n poliisiker-santti Marxin asuntoon ilmoittamaan, että tohtori Karlen ja hänen daaminaan tulee poistua Pariisista kahdenkymmenne'nne'n tunnin sisällä. Kersantti kui-

*) Tarkoittaa joutumista Ranskan rangaistuslirtolaan Guineassa.

tenkin esitti, että hallitus sallii Marxin perheen asettua asumaan Vanneseen. Mutta kun tällä hallituksen esityksellä oli tarkoituksena saada "silmutta vedettyä Marxin kaulaan", Marx ei voinut

mällä Jenny Marxin pikkuomaisuuksia saatiin matkarahat kokoon ja niin päästiin kesäkuun lopulla Lontooseen — oloihin joissa täytyi maksaa punta kaksitoista shillinkiä ja kuusi penceä

Professori Gottfried Kinkel.

sellaista ehtoa hyväksyä, koska siihen suostuminen olisi merkinnyt kaiken toiminnan mahdottomuutta.

Kurjalistolaisena Lontoossa.

Saatuaan parisista karkoituskäskyn Marx näki ainoaksi mahdolliseksi oleskelupaikaksi "kaikkien karkoitettujen äidin", Lontoon. Panttaamalla ja myy-

viikolta vuokraa yhdestä kalustetusta huoneesta.

Olessaan Lontoossa ilman mitään vakituisia tuloja ja kun satunnaisiakaan tuloja ei luonnollistikaan ollut uudelle tulokkaalle hetj saatavissa Marxin perhe joutui kurjalistoköyhälistöläisen asemaan aivan kirjaimellisessa ymmärryksessä. Kurjuutta lisäsi vielä seu-

raavana kuukautena Lontooseen saapumisesta perheeseen syntynyt neljäs lapsi, Henryksi nimetty poika, joka kuitenkin kuoli nuorena köyhyyden tuottaman kurjuuden seurauksena.

Kuristavan kurjuuden kuvia on ollut ja yhä on maailman köyhälistöläisten keskuudessa tuhansittain, ja Marxin perheen kurjuuden kuva ei ole vaihtamattomia niistä. Ihme vain että Marx kaikkien niiden tuskallisten kärsimysten keskellä mitä köyhyyden kirous tuotti hänelle ja perheelleen kesti elämänsä loppuun horjumattomana periaatteittensa ajajana, vaikka kiusaukset lankeemukseen" oivat suuret. Niitä oli kahdenkinlaisia, Yhdellä puolella olivat fraasivallankumoukselliset "suoran toiminnan" ja anarkian teoriane, jotka kiihoittivat ja houkuttelivat koston ja saarnasivat heti saavutettavista suurista voitoista ja toisaalla olivat kapitalistisen maailman houkuttelevat tarjoukset päästä hyvälle päivälle jos luopuu vallankumouksellisuudesta.

Marxin perheen kärsimästä kurjuudesta saa jonkunlaisen kuvan lukiessaan Jenny Marxin kirjeitä perheen vanhalle ystävälle sittemmin Yhdysvaltain sisällissodassa upseerina tunnetuksi tulleetle Joseph Weydemeyerille. Yksi näistä kirjeistä on kirjoitettu keväällä 1850 ja siinä kerrotaan kuinka heidän asuntonsa vuokraaja eräänä päivänä tuli ja komensi heidät muuttamaan pois maksamatta jääneen vuokran tähden. "He uhkasivat panna kaikki meidän tavaramme kadulle", kirjoittaa Marxin vaimo Weydemeyerille. "Seuraavana päivänä meidän täytyi muuttaa pois. Se oli sateinen kylmä päivä. Mieheni oli koko päivän ulkona hakemassa asuntoa, mutta kukaan ei tahtonut ottaa meitä kuultuaan neljästä lapsesta. Minä myin makuuvaatteeni tyydyttääkseni rohdoskauppaa, leipuria, lihamiestä ja maitomiestä. Makuuvaatteeni vietiin kadulle, pantiin kärryille ja vietiin pois. Myytyämme kaiken mitä meillä oli me voimme maksaa jokaisen sentin. Sitte minä muutin pienokaisineni kahteen pieneen huoneeseen German hotellissa, numero 1 Leicester kadulla, jossa me saimme viidellä ja puolella punnalla viikoksi ruuan ja asunnon." — Lopuksi

Jenny Marx kirjeessään Weydemeyerille sanoo enimmänsydäntään kouristavan sen tiedon että hänen miehensä täytyy olla avuttomana. Vaikka hän tulisi niin vähällä autetuksi. Mutta häntä, joka on niin monia auttanut, ei auta kukaan.

Eräässä toisessa kirjeessä Weydemeyerin vaimolle Jenny Marx kertoo kuinka heidän pikkupoikansa kuoli ja sai odotella hautaamista heidän asuinhuoneessaan kolme vuorokautta, kun heillä ei ollut varoja kirstun ostoon. Viimein sitte eräs heidän ranskalainen naapurinsa lainasi kaksi puntaa, joilla saivat pienokaiselle viimeisen lepopaikan.

Ponnistellessaan perheensä kurjuuden lievittämiseksi Marx kaikkien muiden onnettomuuksien lisäksi joutui epäilyksenalaiseksi — varkaudesta. Kun köyhyys ahdisti joka päivä uudessa muodossa Marx eräänä päivänä vei panttilainajaalle vaimonsa sukuperintöhopeaesineitä, jotka olivat neljän sadan vuoden vanhoja ja olivat merkittävä vanhan skottlantilaisen Argylls-aatelissuvun vaakunalla ja tunnuslauseella. Panttilainaja nähdessään niin tavattoman harvinaisia esineitä saksalaisella pakolaisella rupesi epäilemään ja vaati poliisia vangitsemaan Marxin varkaana. Pitkien selittelyjen jälkeen Marx vältti vangitsemisen, mutta kuitenkin poliisi otti selvää hopeaesineiden omistusoikeudesta.

Köyhyys ja sen tuottama kurjuus ei suinkaan ollut vain tilapäinen ilmiö Marxin perheessä. Vasta useampia vuosia Lontoossa asumisen jälkeen tuli hieman helpompaa, mutta ei sittenkään mitään huoletonia elämää.

Taaskin vastustamassa "vallankumouksellisia."

Jo elokuulla 1849 saapui Engelskin Lontooseen, koska se oli hänellekin alnoa turvallinen oleskelupaikka, jossa saattoi totain toimia köyhälistön liikkeen hyväksi. Ja taaskin molemmat nyt jo katkeamattomilla siteillä toisiinsa liittyneet tiedemiehet joutuivat taistelemaan "vallankumouksellisia" vastaan. Ensimmäinen internationale oli uudelleen tullut osittain maanalaisek-

Joseph Weydemeyer.

Ensimmäisen internationalen miehiä ja Marxin perheen hyvä ystävä. — Muutti Yhdysvaltoihin ja oli ensimmäisiä marxilaisen sosialismin edustajia tässä maassa. Taisteli innokkaasti Yhdysvalloissa esiintyvää anarkistisluonteellista liikettä vastaan. Yhdysvaltain sisällissodan aikana oli Weydemeyer insinööriupseerina ja rakennutti St. Louisin linnoukset. Kuoli St. Louisissa oltuaan monia vuosia kunnallislivroissa.

liikkeeksi siihen kuuluvine valtiollisine nuuskijoineen ja kaikkine muine pahoine puolineen mitä maanlaiseen liikkeeseen aina sisältyy. Ja niinpä alkoi uudelleen sama taistelu, jonka Marx ja Engels olivat jo kerran suorittaneet vuotena 1847.

Palatinen vallankumouksellisen hallituksen sihteerinä ollut professori Kinckel, korehtuurin lukija Karl Schapper, luutnantti August von Willich, ranskalainen Barthelmy ja heidän kannattajansa muodostivat internationalalessa koplakunnan, joka otti ohjelmakseen "suoran toiminnan" saadakseen aikaan

kansannousun ja kapinan. Senaattainen toiminta merkitsi internationalalessa palaamista siihen mistä marxilaiset olivat liikkeen pelastaneet pari vuotta aikaisemmin.

Marx ja Engels ja myöhemmin myöskin Liebknecht asettuivat jyrkästi vastustamaan tuota kuoleista noussutta kummitusta. He jyrkästi k'elitäntyivät koettamasta jälleen "lietsoa henkilin vuoden 1843 helmikuun ja maailskuun vallankumouksellisten tomua ja tuhkaa." Professori Kinckelin ja seuraajilensa suunnitelmia vastaan nostattaa Saksassa uusi "menestyksellinen me lakka" Marx asetti poliittikkansa paremmasta järjestymisestä ilman salaisuuksia ja maanalaista toimintaa, paremman opetustyön Saksassa kuten muualakin ja henkilökohtaisen tutkimisen ja opiskelun. "Järjestykäämme oppiaksemme ja agiteerataksemme ja oppikaamme agiteerataksemme ja järjestääksemme", sanoivat Marx ja Engels. Ja Marx leimasi julkisesti suoran toiminnan miehet pettureiksi ja taantumuksellisten aseiksi.

Nytkin Marx ja Engels saivat kannattajia vastoin uudelleen maanlaiseen toimintaan pyrkivien ainesten agiteerausta. Colognessa, Hamburissa ja muutamissa muissa paikoissa ensimmäisen internationalen joukot saivat niin paljon aikaan että vieä kerran saatiin Neue Rheinische Zeitung henkilin. Tällä kertaa se kuitenkin oli vain pieni kuukausijulkaisu, jota painettiin Hamburissa ja Marx toimitti sitä Lontoosta käsin. Tämä julkaisu oli ajottu etupäässä saksalaisten työläisten taisteluja ja opetusvälineeksi, mutta keskinäisten riitojen ja varojen vähyden tähden julkaisun ikä tuli lyhyeksi. Sitä ilmestyi vain kuusi numeroa. Mutta kuten jokainen Marxin toimittama tuote niin myöskin kuukausijulkaisuna ilmestynyt Neue Rheinische Zeitung ehti sisältää paljon se:laista, joka jätti pysyvän jäljen ja tuli yhä uudellen ja uudelleen painetuksi. Näissä kuudessa numerossa Marx ja Engels muun muassa todistivat sen myöhemmin marxilaisten oppien yhdeksi tukikohdaksi tulleen väitteen, että järjestymättömien kansanjoukkojen välittömään yhteiskunnalli-

seen vallankumoukseen nousu on mahdollista ja että ainoastaan pitkäaikaisen kehityksen kautta tuotannollisessa elämässä yhteiskunnallinen vallankumous on mahdollinen. — Tällä selityksellään Marx ja Engels saivat entistä kiivaammat vihat ihanteellis-radikaaleilta vallankumousmiehiltä, mutta samalla he tieteellisellä tarkkuudellaan ja johdonmukaisuudellaan ruhjoivat aini-aaksi näiden herrasmiesten suuret haaveet välittömästä kansannoususta ja yhteiskunnallisesta vallankumouksesta tuon nousun seurauksena.

Toistelu internationalesta.

Säilyttääkseen ensimmäisen internationalen marxilaisena Marx ja hänen kannattajansa ehdottivat päämajan muutettavaksi Cologneen. Tällä muuttamisella oli tarkoituksena saada internationalen päämaja pois lontoolaisten maanalaisen toiminnan harrastajain vaikutusvallan alaisuudesta ja saada se marxilaisten kontrolliin alaiseksi Lessnerin kautta, joka silloin oleskeli Cologneessa Carstens-nimisenä.

Suunnitelma menestyi aluksi hyvin, mutta sitte tuli Cologneen kommunistien jutun nimellä tunnettu oikeusjuttu. Lokakuulla 1852 asetettiin Cologneessa Lessner ja kuusi muuta työläistä ja tohtorit Becker, Daniels, Klein ja Abraham Jacobi syytteeseen kapinanhankkeista. Oikeudessa esitettiin todistuskappaleena muiden muassa eräs joukon järjestömyyksiä sisältävä paperi, jonka väitettiin olevan Marxin käsialaa. Myöhemmin kuitenkin yleinsyyttäjä oli paikoitettu myöntämään paperin väärennetyksi, mutta tämän väärennyksen myöntäminen ei kuitenkaan merkinnyt muuta kuin sen, että Marxia ei voitu virallisesti sekoittaa juttuun. Varsinaisista syytetyistä sensijaan tuomittiin monivuotisiin vankeusrangaistuksiin kaikki työläiset. Tohtorit kuitenkin vapautettiin, niiden mukana Jacobi, joka muutti Yhdysvaltoihin ja tuli täällä kuuluisaksi ja kunnioitetuksi lääkärin keskuudessa.

Edellä esitetty juttu oli yksi niistä joissa ilmenee maanalaisen liikkeen rappeuttavat puolet. Jutun oli aiheuttanut ilmiannoillaan lontoolainen urkkija,

jonka internationalen Lontoon osaston jäsenet hyvin tunsivat. Lontoon osaston enemmistön ollessa maanalaisen toiminnan harrastajia osastoon oli tunkeutunut joukko valtiollisia urkkijoita, jotka edustivat lähes kaikkia europalaisia hallituksia. Senpätähden Marx jo vuotena 1850 erosi internationalen keskuskomiteasta ja vaati sen muuttamista Cologneen, jossa se olisi vähemmän urkkijain saavutettavissa.

Erotaessaan internationalen keskuskomiteasta Marx jätti selostuksen, jossa vastustettiin Lontoon osaston enemmistön mielipiteitä. Tässä lausunnossa Marx hyvin yksinkertaisesti esittää ne ristiriidat jotka olivat Lontoon osaston enemmistön ja hänen välillään. Selostuksessaan Marx sanoo:

“Enemmistö asettaa arvostelevan hengen tilalle uskonnolliset, materialismin tilalle ihanteelliset selitykset. Totuudenmukaisiin asioihin suhtautumisen sijaan vallankumouksen liikkeelle-panevaksi voimaksi on tullut yksinkertainen tahdonvoima. Kun me sanomme työväenluokalle: teidän tulee mennä viidentoista, kahdenkymmenen, viidenkymmenen vuoden sisällissotien ja eri kansojen kesken käytyä sotien läpi muuttaaksenne ei ainoastaan valitsevat olot vaan muuttaaksenne myöskin itsenne valtiollisen vallan arvoisiksi, te sensijaan sanotte, ‘meidän tulee saada valta heti tai luopua taistelusta.’ — ‘Juuri niinkuin demokraatit tekevät eräänlaisen epäjumalan sanasta ‘kansat’ samoin te teette sanasta ‘köyhälistö’. Kuten hekin samoin tekin korvaatte vallankumouksellisen kehityksen vallankumouksellisilla fraaseilla.”

Edellämainitut lauseet Marxin selostuksesta luopuessaan ensimmäisen internationalen keskuskomiteasta ovat kielitämättömän selviä ja pitäisi ne torvien kanssa toitttaa niiden korviin jotka vielä tänäkin päivänä hakevat Marxista itselleen oppi-isiä opettaessaan järjestömyyksiä maanaaisen toiminnan hyödyllisyydestä ja käyttäessään vallankumouksellisia fraaseja korvaamaan vallankumouksellisen kehityksen. Sellaisia aineksia on paljon vielä meidänkin päivinämmme vallankumouksellisessa köyhälistöliikkeessä, vaikka jokaiselle

totuutta rakastavalle tutkijalle pitäisi olla selvää Marxin sanojen historiallinen totuus. Eikö niiden seitsemänkymmenen vuoden ajalla, jotka ovat kuluneet Marxin lausunnosta, ole osot-

Maanalaisen toiminnan puolustajain ja vallankumouksellisilla fraaseilla ratsastajien tulisi älytä hakea periaatteellinen oppi-isä muualta, Marxista ja marxilaisista sitä ei löydy.

John Frost,
kuolemaan tuomittu mutta sittemmin vapautettu englantilainen
chartistiliikkeen johtaja.

tautunut täydelehen todeksi, että kansojen on täytynyt käydä monien sisäisten sekä ulkonaisten sotien läpi voidaksensa kypsyä yhteiskunnalliseen vallankumoukseen. Ja kaikki maat eivät vielä nytkään ole läheskään yhteiskunnallisen vallankumouksen partaalla.

Kaksintaistelu marxilaisuudesta.

Riita marxilaisten ja fraasivallankumoukselisten välillä ei aina ollut oppineiden tieteellistä väittelyä. Silloinkaan fraasivallankumoukselliset eivät säästäneet petturinimityksiä ja multa haukkumasanoja, joilla koetettiin saada

aatteellinen vastustaja kukistetuksi. Lontoon osaston kokouksissa kinkeliläiset käyttivät mahdollisimman törkeää kieltä marxilaisista. Eräänä iltana kun taas kiisteltiin tavallista kiihkeämmin, reuhaamisestaan tunnettu luutnantti Willich vaati Marxia — kaksintaisteluun. Marxin vastatessa sellaiseen vaatimukseen ylenkatseella Willich huusi Marxille "petturi" ja ranskalainen Bathelmy lisäsi "pelkuri"! Marx kesti kylmäverisesti kaiken tuon raukkamaisuuden, mutta sijajaan eräs hänen nuoremmista ystävistään, Conrad Schramm, hypähti ylös ja pakotti Willichin vaatimaan hänet, Schrammin, kaksintaisteluun Marxin sijasta. Tapelu sovittiinkin ja päätettiin että taistelu tulee tapahtumaan Belgian rannikolla ja aseksi määrättiin pistoolit.

Willich oli entinen upseeri ja tunnettu ampuja ja Schramm ei ollut ikäänään pitänyt pistoolia kädessäänkään sen vähemmän lauaissut, joten kaksintaistelu näytti muodostuvan tavalliseksi murhaksi, josta Marx ja toiset läheiset seurapiiriläiset olivat syvästi pahoillaan.

Taistelupäiväksi määrätty päivä kului iltaan ja illalla Willichin apuri Barthelmy tuli Marxin asuntoon ja sanoi tuovansa uutisia. Marx itse ei ollut kotona ja Marxin vaimon kysymykseen mitä uutisia hän tuo Barthelmy vastasi — "Schrammilla on luoti päässään", ja luikahti ulos.

Marxin perheessä vallitsi vilpittön suru Schrammin "kuoleman" johdosta, sillä hän oli paljon pidetty perheen ystävä. Mutta seuraavana päivänä kun joukko perheen ystäviä olivat kokoontuneet Marxin asuntoon keskustelemaan suruansa nuorena murhatun aate-

toverin tähden astui sisään—Schramm itse pää kääreissä. Hänelle ei siis ollutkaan tapahtunut niin onnettomasti kuin pahakielinen ranskalainen oli Marxin vaimolle edellisenä iltana ilmoittanut. Hänellä tosin oli kuula päässä, mutta ei kuolettavasti, vaikka Willich ja hänen apurinsa olivat luulleet hänet kuoleeksi jätettyään hänet taistelukentälle. Willichin lähdettyä Schramm oli tointunut ja tullut seuraavalla laivalla Lontooseen.

* * *

Marxin kaksihuoneinen asunto asukkaiden köyhyydestä huolimatta oli kuin jokin kansainvälisen ministeristön istuntopaikka. Sinne kokoontui kannattajia sekä vastustajia keskustelemaan ja suunnittelemaan kansainvälisen vallankumouksellisen Nикkeen kulkua. Jokapäiväisiä vieraita olivat Engels, Liebknecht, Eccarius, Freiligrath, Louis Blanc, Ernest Jones, Robert Owen ja useita muita aatteen ja vallankumouksen merkkijhenkilöitä. Myöhemmin kuului vieraiksiin myöskin chartisti John Frost, "ruumiillinen voima", kuten häntä ystäväpiirissä sanottiin.

John Frost oli väesilainen poliisituomari ja tunnettu chartistiliikkeen toimihenkilö. Osanotostaan Mammouth kapinaan hänet oli vuotena 1840. tuomittu kahden muun chartistin kanssa "hirtettäväksi kaulastaan kunnes kuolee, päänsä eroitettavaksi ruumiista ja ruumis paloiteltavaksi ja jaeltavaksi niinkuin hänen majesteettinsa hyväksi näkee." — Tämä hirvittävä tuomio kuitenkin lievennettiin elinkautiseksi pakkotyöksi kuljetuslaivassa ja myöhemmin, vuotena 1856, hänet kokonaan vapautettiin.